

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE
İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN YÖNETİM KURULU RAPORU

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)
Uluslararası Çalışma Konferansı
86. Toplantısı Çalışmaları

1998

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULU'NA SUNULAN
YÖNETİM KURULU
RAPORU

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ (ILO)
ULUSLARARASI ÇALIŞMA KONFERANSI
86. TOPLANTISI ÇALIŞMALARI

1998

TÜRK-İŞ	
Bilgi Merkezi	
Tarih:.....	
Demirbaş No:.....	1509
Tasnif No:.....	331.8806 Baş 98

İÇİNDEKİLER

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın Çalışmaları	1
Uluslararası Çalışma Konferansı'nda Temsil Sorunu	3
TÜRK-İŞ Delegasyonu ve Komiteler	9
Türkiye İşçi Delegatesi ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'in Konferans Genel Kurul Konuşması	11
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nami Çağan'ın Konferans Genel Kurul Konuşması	13
Türkiye İşveren Delegatesi ve TİSK Genel Sekreteri Kubilay Atasayar'ın Konferans Genel Kurul Konuşması	15
Standartların Uygulanması (Aplikasyon) Komitesi Çalışmaları	18
Temel İlkeler ve İşyerindeki Haklar Konulu ILO Deklarasyonu	21

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın Çalışmaları

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 86. Toplantısı 2-18 Haziran 1998 günleri Cenevre'de yapıldı. Uluslararası Çalışma Konferansı'nın bu toplantısına 157 ülkeden 3000'i aşkın delege katıldı.

ILO Konferansı'nın bu yılki onur konuğu, Venezuela Cumhuriyeti Devlet Başkanı Dr. Rafael Caldera idi. Caldera, 9 Haziran günkü özel oturumda bir konuşma yaptı. Konferansın önemli konuklarından biri de, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri Mary Robinson idi. Mary Robinson, Konferans genel kurulunun 10 Haziran günlü toplantısında bir konuşma yaptı.

Çocuk emeğine karşı gerçekleştirilen küresel yürüyüşe katılan çocuklar 2 Haziran 1998 günü Konferans genel kurul salonuna girdiler. Küresel çocuk yürüyüşünün örgütleyicilerinden Kailash Satyarthi de aynı gün genel kurulda bir konuşma yaparak, çocuk emeğine karşı küresel yürüyüşün amacını anlattı.

Konferansa delege olarak 127 bakan katıldı. Türkiye'den de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Nami Çağan Konferans çalışmalarında yer aldı.

Bu yıl Konferans başkanlığını Fransız işveren delegesi Jean-Jacques Oechslin üstlendi.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 86. Toplantısına katılan delegeler, Uluslararası toplumun, işçilerin işyerindeki temel haklarını koruma konusundaki kararlılığının bir kez daha teyidi olarak, Temel İlkeler ve İşyerindeki Haklar Konulu ILO Deklarasyonu ve İzlenmesi Belgesini bir mutabakat içinde kabul ettiler.

Böylece, ILO üyesi 174 devlet, çalışma yaşamına ilişkin temel 7 Sözleşmede yer alan ana ilkeleresaygı göstermeyi ve bunların dünya ölçeğinde uygulanması için çaba harcamayı yükümlendi. Bu konuda yapılan oylamada 273 delege lehte oy kullanırken, 434 delege çekimser kaldı. Aleyhte oy kullanan olmadı.

Temel İlkeler ve İşyerindeki Haklar Konulu ILO Deklarasyonu ve İzlenmesi Belgesi, ilgili Sözleşmeleri onaylasınlar veya onaylamasından, tüm üye devletlerin temel ilkeleresaygı gösterme yükümlülüğünü kabul etmektedir. Ayrıca, ILO Anayasası ve Filadelfiya Beyannamesinde yer alan temel ilkelerin ve hakların uygulanmasının teşvik edilmesi için ILO üyesi devletlerin gereken çabayı göstermesi gerektiği de belirtilmektedir.

Temel İlkeler ve İşyerindeki Haklar Konulu ILO Deklarasyonu ve İzlenmesi Belgesi, Raporumuzun ekinde sunulmaktadır.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nda çocuk emeğinin en kötü biçimlerinin ortadan kaldırılmasını amaçlayan yeni bir Sözleşmenin ilk görüşmeleri yapıldı. 1999 yılında yeniden görüşülecek olan ve bir Sözleşme biçiminde kabulü beklenen metinde, özellikle tehlikeli işler, borca bağlı çalışma bağımlılığı, zorla

alıştırma, kle benzeri uygulamalar, fuhuş, pornografi ve uyuşturucu ticaretindeki çocukların durumu ele alınmaktadır.

Sözleşmeli emek konusunda bir uluslararası Sözleşmenin kabulü konusundaki görüşmeler başarıyla sonulanamadı. Bu konuda gerekli olan uzlaşma sağlanamadığı için, konu ILO Yönetim Kurulu'na iade edildi. ILO Yönetim Kurulu, bu konuyu Uluslararası alışma Konferansı'nın daha sonraki yıllardaki toplantılarından birinde yeniden gündem maddesi yapabilecektir.

Uluslararası alışma Konferansı'nın 86. Toplantısı, küçük ve orta ölçekli işletmelerde istihdamın teşviki için gerekli koşullar konusunda bir Tavsiye Kararı da kabul etti.

Konferansta ayrıca Gençlerin İstihdamı konusunda bir karar kabul edildi. Bu kararda, gençler için istihdam olanaklarının artırılması ve bu arada gerekli korumanın sağlanması amacıyla özel önlemlerin alınması için ye devletlere çağrıda bulunuldu. Bu zel önlemler arasında yatırım ve eğitim, mesleki eğitim, danışma, esnek çalışma düzenlemeleri ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin yaratılması yer almaktadır.

Standartların Uygulanması Komitesi bu yıl Türkiye'yi 98 sayılı Sözleşmeyi ihlal etmekten incelemeye aldı.

Standartların uygulanması Komitesi'nin raporunda, Myanmar ve Sudan, zel paragrafta yer aldı. Komite alışmaları sırasında özellikle Sudan, hala kölelik uygulamaları içinde olması nedeniyle, sert bir biçimde eleştirildi.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nda Temsil Sorunu

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 1998 yılında da, Refahyol Hükümeti döneminde Bakan Sayın Necati Çelik'in başlattığı uygulamayı sürdürerek, Türkiye İşçi Delegatesi Teknik Danışmanları arasında DİSK'in ve HAK-İŞ'in Genel Başkanlarının da yer almasını istedi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 18 Mart 1998 tarihinde aşağıdaki yazıyı TÜRK-İŞ'e gönderdi:

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU GENEL BAŞKANLIĞINA

Birleşmiş Milletler Cenevre Ofisi nezdindeki Daimi Temsilciliğimizden alınan, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün 86. ILO Genel Konferansı'na davet yazısı ile ekinde bulunan "Memorandum"un birer örneği ilişikte gönderilmektedir.

Anılan belgelerin incelenmesinden de görüleceği gibi, 86. ILO Genel Konferansı'nın 01 Haziran 1998 tarihinde yapılacak grup toplantıları da dahil olmak üzere 01 - 18 Haziran 1998 tarihleri arasında toplanacak ve çalışmalarını Genel Kurul ile, teknik ve standart gündem maddeleri gereğince oluşturulacak komiteler aracılığıyla yürütecektir. Bu komiteler aşağıda belirtilmiştir:

- 1- Sözleşme ve Tavsiye Kararlarının Uygulanması (Aplikasyon) Komitesi (Geçen yıl yapılan Konferans'ta ülkemiz 87 Sayılı Sendikal Örgütlenme Hakkının Korunmasına ilişkin ILO Sözleşmesi hükümlerini ihlalden dolayı Komite gündemine alınmıştı. Bu Konferans döneminde de ülkemizin bir veya birkaç sözleşme hükümlerini ihlalden dolayı Komite gündemine alınması beklenmektedir);
- 2- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde İstihdam Yaratılmasının Teşviki İçin Genel Koşullar Komitesi (İkinci ve son görüşme-Komitenin bu konuda Tavsiye Kararı kabul etmesi beklenmektedir);
- 3- Sözleşmeli (Taşeron) İşgücü Komitesi (İkinci ve son görüşme-Komitenin bu konuda Sözleşme ve/veya Tavsiye Kararı kabul etmesi beklenmektedir);
- 4- Çocuk İşçiliği Komitesi (İlk görüşme-Komite bu konuda Sözleşme ve Tavsiye Kararının 87. Genel Konferans'ta kabulü amacıyla taslak metinlerin oluşturulması için çalışmalar yapacaktır);
- 5- Temel Haklara İlişkin ILO ilkeleri Deklarasyonu ve Denetim Mekanizması Komitesi;
- 6- Program, Bütçe ve Diğer Mali Konular Komitesi;

- 7- Karar Tasarıları Komitesi ;
- 8- Yetki Belgeleri Komitesi;
- 9- Yazım Komitesi;
- 10- Seçme Komitesi;

Bilindiği üzere ILO Anayasası'nın 3. Maddesinin 1 ve 2. Paragrafları gereğince üye ülkelerin Konferansa Hükümet kesiminden 2, işveren ve işçi kesiminden 1'er olmak üzere 4 delege ile katılabilmekte, her delegeye her bir teknik gündem maddesi için en fazla 2 teknik danışman eşlik edebilmekte ve bu yılki Konferans gündeminde 5 teknik maddenin yer alması nedeniyle her bir delegenin refakatinde en çok 10 teknik danışman bulundurulması gerekmektedir.

Konferansa katılacak ülkemiz heyet listesinin ILO'ya gönderilmesi ve Bakanlar Kurulu Kararı'nın çıkarılması gibi işlemlerin zamanında tamamlanabilmesi için, konferansa ülkemiz işveren ve işçi kesimlerini temsilen katılacak temsilcilerin belirlenerek isim, ünvan ve adresleri ile bildikleri yabancı dilin 15 Nisan 1998 tarihinden önce Bakanlığımıza bildirilmesi yerinde olacaktır.

Konferansa ülkemiz işçi kesimini temsilen katılacak temsilcilerin, ilişik Memorandum'un, heyetlerin oluşumuna ilişkin bölümünde (sh. 8-13) ve 1995 yılında yapılan 82. Genel Konferansın Yetki Belgesi Komitesi'nin 2.raporunun 25-29. Paragraflarındaki kararında yer alan ilkeler çerçevesinde diğer en fazla temsil yetkisine sahip Konfederasyonlarla istişare etmek suretiyle belirlenmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

İşçi kesimi heyetinin, ILO'nun bu teamülleri gözönünde bulundurularak, ülkemizde temsil yeteneğine sahip tüm Konfederasyonların temsilcilerinden oluşturulması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Önceki yıllarda olduğu gibi, bu yıl da ülkemizden işveren ve işçi kesimlerini temsilen Konferansa katılacak 1'er delege ile 1'er teknik danışmanın masrafları Bakanlığımızca karşılanacaktır.

Bilgi edinilmesi ve masrafları Bakanlığımızca karşılanması istenilen delege ve teknik danışmanın isimlerinin bildirilmesi, ilişik kayıt formunun çoğaltılarak heyet üyelerince doldurulduktan sonra Bakanlığımıza gönderilmesi ve ayrıca, yaratacağı güçlükler nedeni ile heyet listesinde daha sonra değişiklik talebinde bulunulmamasını rica ederim.

Prof. Dr. Nami ÇAĞAN
Bakan

Ekler :

- Ek-1 : Davet Yazısı Örneği
Ek-2 : Memorandum
Ek-3 : Kayıt Formu
Ek-4 : 82 Gen.Kon. Yet. Bel. K. Rap.

TÜRK - İŞ GELEN EVRAK	
19 Mart 1998	
No: 255	Dosya: 2/74

DAĞITIM :

Gereği

TİSK

TÜRK-İŞ

Bilgi

HAK-İŞ

DİSK

TÜRK-İŞ, 17 Nisan 1998 günlü yazısında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın talebi yerine getirmeyerek, Türkiye İşçi Delegatesi'nin TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL , kendisine eşlik edecek 10 teknik danışmanın tümünün de TÜRK-İŞ'ten olması gerektiğini bildirdi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nami Çağan, 20 Nisan 1998 günü TÜRK-İŞ'e gönderdiği yazıda, TÜRK-İŞ'i sözkonusu temsil sorununu görüşmek amacıyla bir toplantıya davet etti.

TÜRK-İŞ, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yazdığı aşağıdaki yazıda, bu konudaki tutumunu ve dayanaklarını anlattı.

Sayı (Ref): 98-303-2/14

Ankara, 22 Nisan 1998

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü
ANKARA

İLGİ: 20.4.1998 gün ve B.13.0.YİH.0.11.00.00.8020.86/1946 sayılı yazınız
Konu: 86 ncı ILO Konferansı

Bilindiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti Uluslararası Çalışma Örgütü'ne 1932 yılında üye olmuş ve 1946 yılından itibaren de, Uluslararası Çalışma Konferansı'nın her yıl yapılan toplantılarına Türkiye İşçi Delegatesi de katılmıştır. 1946 yılında ilk Türkiye İşçi Delegatesi olan Hüsnü Merev'in ardından, 1952 yılında TÜRK-İŞ'in kurulması sonrasında, ILO Anayasası uyarınca, Türkiye İşçi Delegatesinin ve danışmanlarının belirlenmesinde TÜRK-İŞ'le görüşülerek karar verilmiş ve Türkiye İşçi Delegatesi ve tüm danışmanlar TÜRK-İŞ bünyesinden atanmıştır. 1967 yılında DİSK'in, 1970 yılında MİSK'in, 1976 yılında HAK-İŞ'in ve ayrıca Sosyal Demokrat-İŞ, Toplum-İŞ, Ülke-İŞ gibi konfederasyonların kurulmasına rağmen, ülkemizde ücretlilerin "en fazla temsil niteliğine sahip" kuruluşu olan TÜRK-İŞ bu konumunu sürdürmüştür. TÜRK-İŞ, bu geleneksel çizginin değiştirilmesi için geçerli bir neden bulunmadığı görüşündedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasasının 3. Maddesinin 5. Fıkrası, Hükümet delegeleri dışındaki delegelerin, çalışanların ("workpeople") "en fazla temsil niteliğine sahip kuruluşu" ile anlaşmaya varılarak belirleneceği hükmünü getirmektedir. Bir ülkede "en fazla temsil niteliğine sahip" birden fazla kuruluş olamaz. Bu kuruluş, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından her yıl Ocak ve Temmuz aylarında açıklanan istatistiklerden de anlaşılacağı gibi, hiç kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde, TÜRK-İŞ'tir. Bakanlığınızca yayınlanan istatistiklerde de açıkça görüldüğü gibi, TÜRK-İŞ ile diğer işçi konfederasyonları arasındaki temsil gücü, bu konuda hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak kadar büyüktür.

TÜRK-İŞ, Uluslararası Çalışma Konferanslarında ülkemizde yalnızca "işçi" statüsünde istihdam edilen ücretlileri değil, aynı zamanda "memur" ve "sözleşmeli personel" statülerinde istihdam edilen ücretlileri de temsil etmektedir. ILO Anayasasının ilgili hükmünde "işçi" ("worker") kavramının değil de, "çalışanlar" ("workpeople") kavramının kullanılmış olması bu açıdan önemlidir.

Uluslararası Çalışma Konferanslarında Türkiye İşçi Delegasyonu içinde, en fazla temsil niteliğine sahip olmadığı konusunda hiçbir kuşkunun bulunmadığı HAK-İŞ'in ve DİSK'in de yer alması durumunda, 1994 yılında kurulan MİSK'in ve memurları ve sözleşmeli personeli temsil eden ve 1992 yılında kurulan Türkiye Kamu-Sen, 1995 yılında kurulan Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), 1995 yılında kurulan Memur-Sen ve yine 1995 yılında kurulan Demokrat Kamu-İŞ'in de o şartlarda haklı olacak benzer taleplerinin gündeme gelmesi, büyük bir karışıklığa yol açacaktır.

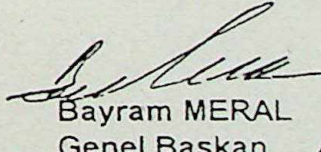
TÜRK-İŞ, tüm ücretlilerin temsilcisi olarak katıldığı Uluslararası Çalışma Konferanslarında yalnızca doğrudan temsil ettiği işçilerin değil, ülkemizdeki tüm ücretlilerin sorunlarını dile getirmektedir.

Uluslararası Çalışma Konferansı'na katılacak Türkiye İşçi Delegasyonunun oluşumunda bugüne kadar doğru bir biçimde uygulanan "en fazla temsil niteliğine sahip kuruluş" kavramının yanlış bir biçimde yorumlanması durumunda, ülkemizde işçi-işveren ilişkileri büyük bir sarsıntıya sürüklenecektir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na ilişkin 9.1.1985 gün ve 3146 sayılı Kanun'da yer alan Çalışma Meclisi ve ayrıca Yüksek Hakem Kurulu, Asgari Ücret Tespit Komisyonu ve benzeri diğer yapılarda önemli sorunlar çıkacaktır.

Çeşitli ülkelerde ücretlilerin oluşturdukları kuruluşların üye sayılarının birbirine yakın olması ve kendi aralarında anlaşmaları durumunda, farklı çözüm yollarına başvurulabilir. Ancak Türkiye'de en fazla ücretliyi hangi kuruluşun temsil ettiği, hangi kuruluşun "en fazla temsil niteliğine sahip kuruluş" olduğu konusunda hiçbir kuşku bulunmamaktadır.

Bu nedenlere dayanılarak, TÜRK-İŞ, ILO Anayasasının ilgili hükmü uyarınca Uluslararası Çalışma Konferansı'na katılacak Türkiye İşçi Delegatesi ile danışmanlarının, en fazla temsil niteliğine sahip çalışanlar kuruluşu olan TÜRK-İŞ'le anlaşma sağlanarak belirlenmesinin doğru ve gerekli olduğuna inanmakta ve bu delegasyon içinde TÜRK-İŞ dışında hiçbir kuruluştan danışman bulundurmaya düşünmemektedir.

Çalışmalarınızda başarılar dileriz. Saygılarımızla,

Bayram MERAL
Genel Başkan

Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri

yk/yk

29 Nisan 1998 günü çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda yapılan toplantıya katılan TÜRK-İş temsilcisi, TÜRK-İş'in bu konudaki tutumunu anlatarak, ILO Anayasası üzerinde çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın kullanacağı yetkinin TÜRK-İş tarafından onaylanmadığını belirtti. Ancak tüm görüşmelere rağmen, çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, ILO Anayasasının kendisine verdiği yetkiyi kullanarak, teknik danışmanlar arasında DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak ve HAK-İş Genel Başkanı Salim Uslu'yu da teknik danışman olarak atadı. Böylece, teknik danışmanlardan 8'i TÜRK-İş'ten, 1'i DİSK'ten ve 1'i de HAK-İş'ten oldu. Ancak, Türkiye İşçi Delegesi Bayram Meral, DİSK ve HAK-İş Genel Başkanlarını Konferansta herhangi bir komitede görevlendirmede.

TÜRK-İŞ Delegasyonu ve Komiteler

TÜRK-İŞ Uluslararası Çalışma Konferansı'nda aşağıdaki biçimde temsil edildi:

Türkiye İşçi Delegesi: Bayram MERAL
Teknik Danışmanlar: Şemsi DENİZER
Orhan BALTA
Efendi GÜVERCİN
H.Hüseyin KAYABAŞI
Selahattin GÜNGÖR
Ziya SONAY
Yıldırım KOÇ

Uluslararası Çalışma Konferansı sırasında oluşturulan komitelerde TÜRK-İŞ temsilcileri şu şekilde görev aldı:

Standartların Uygulanması Komitesi: Bayram MERAL, Yıldırım KOÇ

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde İstihdam Yaratılmasının Teşviki İçin Genel Koşullar Komitesi: Efendi GÜVERCİN, Selahattin GÜNGÖR

Sözleşmeli Emek Komitesi: H. Hüseyin KAYABAŞI

Çocuk İşçiliği Komitesi: Orhan BALTA, Ziya SONAY

Temel İlkeler ve İşyerindeki Haklar Konulu ILO Deklarasyonu ve İzleme Belgesi Komitesi: Şemsi DENİZER

Uluslararası Çalışma Konferansı'na TÜRK-İŞ'ten gözlemci olarak katılan Sendika Yöneticileri ve uzmanlar da aşağıda sunulmaktadır:

- Metin TIRYAKIOĞLU
- Turan UZUN
- Turgut YILMAZ
- Ahmet DEMİRTAŞ
- Çetin ALTUN
- Fahrettin İNAN
- Ferit BENGİSU
- Hasan GÜCEK
- Hüseyin KARAKOÇ
- İhsan DOKUR
- Mahmut HAMİTOĞULLARI
- Mehmet ULUDAĞ
- Rahmi YAMAN
- Nevres YÜCEL
- Hüseyin EKMEKÇİOĞLU
- Oğuz OYAN
- Özcan KARABULUT
- Hakan SÜKUN

- Emre KOCAOĞLU
- Zeynep DEDEOĞLU
- Erdal YAZICIOĞLU

TÜRK-İŞ ve bağı Sendikalarımızın yöneticileri, Uluslararası Çalışma Konferansı sırasında diğer ülkelerin sendikalarının yöneticileri ve ICFTU, ETUC ve üyesi bulundukları uluslararası işkolu federasyonlarının yöneticileri ile görüşmeler de yaptılar.

Türkiye İşçi Delegatesi ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL'in Konferans Genel Kurul Konuşması

Türkiye İşçi Delegatesi ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL, Uluslararası Çalışma Konferansı Genel Kurulu'nda 12 Haziran 1998 günü aşağıdaki konuşmayı yaptı:

Sayın Başkan,
Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 86. Toplantısının Değerli Delegeleri,

Konuşmama başlarken, hepinizi, Türkiye'deki tüm çalışanlar adına, en derin saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Başkan,

Konferansa sunduğu Çalışma Raporu nedeniyle Genel Müdür'ü kutluyorum.

Türk çalışanları olarak, ILO'nun standart belirleme ve gözetim faaliyetlerinin öneminin arttığına inanıyoruz ve bu doğrultuda yapılan tüm girişimleri tümüyle destekliyoruz.

Küreselleşmiş ekonomide, çalışma yaşamına ilişkin temel standartların küresel düzeyde uygulanması son derece önemlidir. İnanıyoruz ki, ILO ve Dünya Ticaret Örgütü arasında, çalışma yaşamına ilişkin standartlarla ticaret arasındaki ilişkiyi düzenleyecek gerçek bir işbirliği, dünyada sosyal adalet, istikrar ve barış davasına katkılarda bulunacaktır.

Bu nedenle, ILO ve Dünya Ticaret Örgütü Genel Müdürlerinin somut ortak faaliyetlere ilişkin bir program başlatmalarını istiyoruz.

Sayın Başkan,

Türkiye Cumhuriyeti, laik ve demokratik bir sosyal hukuk devletidir. Ülkem, geçen yıl içinde mevzuatta yaptığı değişikliklerle, geçmişte konan kısıtlamaların bir bölümünü kaldırmış ve bu konuda yürürlükteki mevzuatı, onaylanmış Sözleşmelerle uyumlu hale getirmiştir. Bu alanda yolgösterici katkıları nedeniyle, Uluslararası Çalışma Bürosu'na teşekkür ediyorum.

Dünyanın birçok ülkesinde insan haklarının, işçi haklarının ve sendikal hak ve özgürlüklerin çok ciddi biçimde ihlal edildiği koşullarda, bu adımların atılmasını, ülkemde demokratikleşme mücadelesinin önemli bir başarısı olarak kabul ediyorum.

Hükümetimin, yürürlükteki mevzuat ile onaylanmış ILO Sözleşmeleri arasındaki uyumsuzluğu ortadan kaldıracak yasal düzenlemeleri yapmaya devam etmesini istiyorum.

İnanıyorum ki, başta kamu çalışanlarının sendikal hakları olmak üzere, temel sendikal hak ve özgürlüklerin tam olarak tanınması doğrultusunda atılacak adımlar ve iş güvencesinin sağlanması, Türkiye'nin, gelişmekte olan ülkeler içindeki örnek demokratik konumunu daha da güçlendirecektir.

29 ve 138 sayılı Sözleşmelerin onaylanma sürecinin tamamlanmasıyla birlikte, Türkiye, ILO'nun 7 temel Sözleşmesinin tümünü onaylayan az sayıdaki ülkeden biri olacaktır. Bundan memnuniyet duyduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, 8 yıllık kesintisiz zorunlu temel eğitimle birlikte, dünyada giderek büyüyen bir sorun olan çocuk emeğinin önlenmesi için de ülkemiz açısından önemli bir adım atılmıştır.

Ülkemizdeki çalışanlar, yıllardır demokratikleşme konusunda kararlı bir biçimde mücadele etmektedir ve bu doğrultuda atılan adımları her zaman desteklemiştir ve desteklemeye devam edecektir.

Ülkemizdeki demokratik ortam sayesinde, çalışma mevzuatımızda geçmişin anti-demokratik kalıntılarını temizlemek için gerekli olan demokratik mücadele araçlarına sahibiz ve bunları etkili bir biçimde kullanıyor olmaktan da gurur duyuyoruz.

Türk çalışanları, yürürlükteki mevzuat ve uygulama ile onaylanmış Sözleşmeler arasındaki farklılıkları, ayrıntılı raporlar halinde Hükümetimin ve Uluslararası Çalışma Bürosu'nun dikkatine sunmuştur ve sunmaya devam edecektir.

Sayın Başkan,

Ülkeler arasında ve ülkeler içinde gelir ve servet dağılımı adaletsizliği her geçen gün artmaktadır. IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans kurumlarının ve gün geçtikçe güçlenen ulusötesi şirketlerin dayattığı istikrar programlarının, adaletsizlik, yoksulluk, işsizlik, kaçak işçilik, çocuk emeği sorunlarının daha da büyümesinde önemli rolü vardır.

İşsiz bırakılarak ekmeği elinden alınmış ve eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanamayan çaresiz insanlar, tüm insanlığa zarar verebilecek yıkıcı akımların propagandalarna kapılabilir.

Bu nedenle, sosyal refah devletini parçalamaya yönelik girişimler, insanlığa büyük zararlar vermektedir.

Türk çalışanları olarak, özelleştirme uygulamalarıyla sosyal devleti yoketme girişimlerine, taşeronluğa ve ekonominin devletçe denetlenmesini önleyici girişimlere karşı çıkıyoruz ve sosyal güvenlik sistemimizin işçi-işveren-hükümet mutabakatı temelinde güçlendirilmesini istiyoruz.

Sayın Başkan,

Bugün insanlığın ulaştığı gelişme düzeyi, herkes için refah ve mutluluk yaratabilecekken, çalışanların sorunları artmaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden biri, silah tüccarlarının da kışkırttığı bölgesel savaşlardır.

Savaşlar yalnızca kaynak israf etmekle kalmamakta; aynı zamanda insan haklarının, işçi haklarının ve sendikal hak ve özgürlüklerin en kötü biçimde ihlal edildiği şartları da yaratmaktadır.

Bu nedenle, ülkeleri birbirine karşı kışkırtan girişimleri ve bazı ülkelerin diğerlerinin iç işlerine karışmasını ve terör örgütlerini desteklemesini üzüntüyle karşılıyor; dünyada kalıcı bir barışın sağlanması doğrultusundaki girişimleri tüm kalbimizle destekliyoruz.

Sayın Başkan,

ILO'nun göçmen işçilere bulundukları ülkelerdeki tüm hak ve özgürlüklerin tanınması yolunda daha yoğun bir çaba içine girmesi, bizleri memnun edecektir. Geçmişte ve bugün, gelişmiş ülkelerin en zor işlerini yapan milyonlarca göçmen işçinin bugün haksızlıklara maruz kalmasını üzüntüyle karşılıyoruz.

Teşekkür ederim, Sayın Başkan.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Nami ÇAĞAN'ın Konferans Genel Kurul Konuşması

Uluslararası Çalışma Konferansı'nda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Nami ÇAĞAN 9 Haziran 1998 günü aşağıdaki konuşmayı yaptı:

Sayın Başkan,
Saygıdeğer delegeler,
Bayanlar ve Baylar,

Sayın başkan, konuşmama sizi 86.Uluslararası Çalışma Konferansı Başkanlığına seçilmenizden dolayı en iyi dileklerle kutlayarak başlamak istiyorum. Gerçekten bu kadar önemli bir kurula katılmak benim ve heyetim için büyük bir mutluluk ve ayrıcalıktır. Ayrıca, başkan yardımcısına ve değerli büro üyelerine de tebriklerimi sunarım.

Konferans boyunca yapacağımız görüşmelerde, çalışma hayatını ilgilendiren temel haklara evrensel düzeyde saygı gösterilmesi ve bunların daha da geliştirilmesini sağlama hususunda katılan tüm heyetler tarafından kuvvetli bir moral ve politik destek ortaya konacağından emin bulunmaktayım.

Sayın Başkan,

Bu vesile ile en başta Genel Müdür Bay Hansenne'e, ILO'nun 1996-97 dönemindeki faaliyetlerine ilişkin olarak bizlere sunmuş olduğu değerli ve ayrıntılı raporu için en derin takdirlerimizi sunmak istiyorum. Genel Müdür'ün raporu, ILO'nun çalışma hayatını ilgilendiren uluslararası standartlar belirleme ve bununla bağlantılı çalışmalar yapma, istihdam, çalışma ve sosyal işlerle ilgili alanlarda dünya çapında teknik yardım ve destek hizmetleri sunma konularındaki lider rolü ile bütün taraflar için en vazgeçilmez organ konumunda olduğunu vurgulamaktadır.

Örgüt son yıllarda yürüttüğü çalışmalarla, uluslararası topluluğun gelecekteki ihtiyaç ve beklentilerini tam ve etkin olarak karşılayacak ve faaliyet alanına giren konularda karşılaşılabilecek sorunları aşacak yetkinliğe sahip, öndegelen bir uluslararası kuruluş olacaktır.

Sayın Başkan,

Dünyamız 21.yüzyıla yaklaştığımız bu dönemde hızlı bir küreselleşme sürecinde geçmektedir. Tarafların, ortaya çıkan ve ILO tarafından doğru çözümler üretilmesi gereken gereksinimleri şimdi çok daha nettir. Bu çerçevede, bu tür sorunların çözümü için ILO'nun esnek yaklaşımlar benimsemesi zorunlu olacaktır. Bu vesileyle, çeşitli ülkelerde örgütü sosyal taraflara yakınlaştıran ve üye ülkelerde üçlü danışmayı teşvik eden bir araç olarak kullanılan aktif ortaklık politikasını başarılı bir şekilde yürütmesinden dolayı ILO'yu tebrik etmek istiyorum.

Bu küreselleşme çağında, küreselleşmenin olumsuz ve ters sosyal etkilerini hafifletmeyi hedefleyen uygulamalar üretme konusunda ILO çok önemli bir rol üstlenmelidir. Birinci önceliğin istikrarlı ve üretken istihdam yaratılmasını amaçlayan teknik yardım sağlanmasına ve istihdam bağlantılı yaklaşımların teşvik edilmesine önem verilmesi sürdürülmelidir. Ayrıca küçük ve orta ölçekli işletmelerin, ILO'nun bu alandaki girişimlerinin ve yardımlarının belkemiğini teşkil etmesi gerektiği hatırimızdan çıkarılmamalıdır.

Sayın Başkan,

Biz, BM sisteminde birleştirilmiş yaklaşımı memnuniyetle karşılamakla birlikte, BM sisteminde devam etmekte olan reform sürecinin, ILO'nun mevcut rolünün ve işlevsel faaliyetlerinin hiçbir şekilde marjinalleşmesine neden olmaması hususunda endişe duyduğumuzu belirtmek isterim.

Ayrıca, göçmen işçilerin karşılaştıkları sorunlarla ilgili bir başka konuyu daha dile getirmek istiyorum. Göçmen işçilerin yaşadıkları bazı ülkelerde karşılaştıkları sorunlar hoşgöründen uzak ayrımcı uygulamalardan ortaya çıkmaktadır ve yabancı düşmanlığı boyutlarına ulaşmaktadır. Çeşitli ülkelerde yaşayan üçbuçukmilyon göçmen nüfusa sahip bir ülke olarak Türkiye, bu gelişmeleri derin bir hassasiyet ve endişe ile izlemekte olup konunun ILO'nun temel ilgi alanlarından biri olmaya devam edeceğini ummaktadır.

Sayın Başkan,

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, 29 sayılı zorla çalıştırma ve 139 sayılı en düşük yaş sözleşmelerinin onaylanmasını uygun bulduğunu belirtmek isterim. Böylece, Türkiye ILO'nun 7 temel sözleşmesinin tarafı durumuna gelmiştir. Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi, 159 sayılı Mesleki Rehabilitasyon ve İstihdam konulu sözleşme ile birlikte ILO Anayasasında 1997 yılında yapılan değişikliklere ilişkin sözleşmenin onaylanmaları üzerindeki çalışmalarını sürdürmektedir.

Türkiye, temel haklar ve onunla bağlantılı izleme mekanizmasına ilişkin prensipler deklarasyonunun kabulü için Genel Müdür tarafından başlatılmış bulunan girişimleri desteklemektedir. 85 nci uluslararası çalışma konferansından itibaren hepimizin yakından izlediği konuya ilişkin yoğun görüşme ve danışmalar nedeniyle, bu belgeye ilişkin tüm sorunların giderileceğini ve deklarasyonda yer alacak ilkeler ve izleme mekanizmaları konusunda üye ülkeler ve sosyal taraflar arasında bir uzlaşmaya ulaşılabileceğini samimiyetle beklemekteyiz.

Sayın Başkan,

Sözlerime, ülkemizin bölgemizdeki Türkçe konuşan ülkelerin bazıları ile Türkiye arasında halen sürmekte olan çalışma hayatına ilişkin teknik işbirliğinin ILO'nun katılımıyla daha da geliştirilmesi isteğini tekrar ifade ederek son vermek istiyorum.

Sayın Başkan teşekkür ederim.

Türkiye İşveren Delegatesi ve TİSK Genel Sekreteri Kubilay ATASAYAR'ın Konferans Genel Kurul Konuşması

Türkiye İşveren Delegatesi ve TİSK Genel Sekreteri Kubilay Atasayar Uluslararası Çalışma Konferansı Genel Kurulu'nda aşağıdaki konuşmayı yaptı:

**Sayın Başkan,
Değerli Delegatesler,**

Türk İşveren Delegasyonu ve şahsım adına bu oturum için en iyi dileklerimi sunuyor, Konferans Başkanlığına seçilmenizden dolayı sizi kutluyorum.

Bu Konuşmamda, 86. Çalışma Konferansının gündeminde yer alan ve ülkem açısından da büyük önem taşıyan konularla ilgili TİSK görüşlerini sizlere sunmak istiyorum.

Küreselleşme olayı ve dünya ölçeğine yayılan rekabet gerçeği, yalnız ekonomilerde değil uluslararası ilişkilerde ve sosyal yaşam şartlarında da hızla değişime yol açmıştır. Değişen koşullar, bir taraftan refah artışı getirirken, diğer taraftan sosyal sorunları da artırmış; sınırsız rekabet, insan emeğine verilen değerin karşılığını almayı güçleştirmiştir. Ticarete kaldırılmaya çalışılan sınırlar ve engeller, gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ülkelere karşı yeni stratejiler geliştirmesine de neden olmaya başlamıştır. Özellikle Temel Haklar Deklerasyonu konusunda yapılan çalışmalar ve ILO'nun bu konuda üstlendiği görev, gelişmekte olan ülkelerin sanayilerinin büyümesine ve ülkelerin kalkınmasına engel teşkil eden boyutlara ulaşmamalıdır.

Türkiye açısından, memnuniyetle ifade etmek isterim ki, Temel Haklar açısından söz konusu olan 7 temel sözleşme de onaylanmıştır ve ülkem bu konularda genel standartlara uygun davranış içinde bulunmaktadır. Bazı uygulama sorunlarının aşılması için de ciddi ve samimi gayret içindedir. Bu konuda eklemek isterim ki, sosyal standartların görünmeyen faturasının, Türkiye gibi gelişmekte olan ve dünya ticaret dengeleri içinde yer yapmak isteyen ülkeler açısından, hiç de küçümsenemeyecek boyutlara ulaştığıdır.

Bu nedenle yapılacak çalışmaların sonuçlarının ticareti engelleyici ve rekabeti güçleştirici olmamasını dilemekteyim.

Bugün hiç şüphe yok ki, çocuk işçiliği hemen her ülkede ciddi bir sorun olarak görülmektedir. ILO'nun da bu konuyu geçen yıl özel gündem, bu yıl da ilk görüşmesi yapılacak gündem konusu seçmesi, isabetli olmuştur. Ülkem açısından bakıldığında, çocuk işçiliği konusundaki yasal düzenlemelerin, çocuk istihdamını önlemeye yeterli olduğu görülmektedir. Özellikle TİSK'in temsil ettiği organize sektörlerde çocuk işçiliğine rastlanmamaktadır. Yapılan araştırmalar, % 3 civarındaki çocuk işçiliğinin, yasal sınırlar içindeki okul-işyeri eğitim kapsamında olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ne var ki, kırsal alanlarda ve tarım işçiliğinde çocuk istihdamına rastlandığı gibi, köyden kente göç olgusunun sonucu olarak, küçük işyerleri ile kayıt dışı işyerlerinde çocuk çalıştırıldığı görülmektedir. Bize göre çocuk istihdamı bir sonuçtur ve bunun nedenlerine inilmelidir. Çocuk çalıştırılmasının nedenleri her ülkeye göre değişiklik göstermektedir. Başta ekonomik şartlar ve zaruretler olmak üzere, aile yapısı ve eğitim yetersizliği gibi nedenler, çocuk istihdamına yol açmaktadır. Ülkem, zorunlu eğitimi 5 yıldan 8 yıla çıkarmakla, bu konuda çok önemli bir adım atmıştır. Yine de, Türkiye'de, "kabul edilemez çocuk istihdamı" çeşitlerinin olmadığını görmekten ve bunu sizlere nakletmekten mutluluk duymaktayım. Eklemek isterim ki, çocuk işçiliği konusunda, bunu doğuran nedenlerin çözümüne çalışmadıkça ve ekonomik gelişmişliği sağlamadıkça, kesin çözüme ulaşamayacaktır.

Sayın Delegeler,

KOBİ'ler, bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de hızlı bir gelişme göstermekte ve ciddi istihdam yaratmaktadır. İşsizlikle mücadelede etkili olan ve iş yaratan KOBİ'lerin büyük sanayi kuruluşları tarafından eritilmesine, milli ekonomiler izin vermemelidir. Özellikle, KOBİ'lere ilişkin sanayi politikaları oluşturulurken, diğer yatırım, kredi v.s. politikaların da birlikte değerlendirilmesi şarttır. KOBİ'lerin teşvik edilmeleri bakımından özel statülü kuruluşlar olmaları uygun görülmele beraber, bunun dışındaki konularda da, örneğin işçi-işveren ilişkileri bakımından mevcut sistem içinde yer almaları ve farklı uygulamaya tabi

tutulmamaları gerektiğini düşünmekteyiz. Böylece, hem eşit şartlar yaratılabilecek, hem de KOBİ'ler teşvik edilebilecektir.

Bazı Türk orta ölçekli işletmelerinin, Avrupa Kalite ödülleri almaları, hızlı ve başarılı gelişmenin güzel örneklerini oluşturmaktadır.

Sayın Delegeler,

86. ILO Konferansında alınacak kararlar, hiç şüphe yok ki, yalnız dünya ticaretinin ve sanayinin gelişmesine değil, aynı zamanda ülkelerin sosyal gelişmişlik seviyelerine de etki yapacaktır. Umuyorum ki, ülkelerin ekonomik güçlerine uygun olmayan ölçüler bu Konferansta benimsenmeyecek ve ILO her zaman olduğu gibi, sosyal koruma ölçüsü ile ekonomik güç dengesini sağlamada başarı gösterecektir. İşbirliği ve diyalog anlayışının sürdürülmesi bu sonuca ulaşmada yeterli olacaktır.

Türk İşveren Delegasyonu olarak ILO'nun daha zengin bir dünya yaratma yolundaki çalışmalarını destekliyor, 86. Konferansa başarılar diliyoruz.

Teşekkür ederim.

Standartların Uygulanması (Aplikasyon) Komitesi Çalışmaları

Uluslararası Çalışma Konferansı Standartların Uygulanması (Aplikasyon) Komitesi bu yılki çalışmalarında 27 ülkeyi incelemeye aldı. Türkiye son 11 yıllık dönemin 10 yılında Standartların Uygulanması Komitesi'nin gündeminde aşağıda belirtilen Sözleşmeler nedeniyle incelendi:

- 1988 98 sayılı Sözleşme
- 1989 98 ve 111 sayılı Sözleşmeler, 111 sayılı Sözleşme nedeniyle Özel Paragraf
- 1990 111 sayılı Sözleşme
- 1991 98 ve 111 sayılı Sözleşmeler
- 1993 98 sayılı Sözleşme
- 1994 98 sayılı Sözleşme
- 1995 26 ve 98 sayılı Sözleşmeler
- 1996 98 sayılı Sözleşme
- 1997 87 sayılı Sözleşme
- 1998 98 sayılı Sözleşme

1998 yılında Komite'de aşağıdaki ülkeler belirtilen Sözleşmeleri ihlal ettikleri iddiasıyla incelemeye alındı:

Afganistan	111 Sayılı Sözleşme
Arjantin	87 sayılı Sözleşme
Avustralya	98 sayılı Sözleşme
Bangladeş	29 sayılı Sözleşme
Bolivya	87 sayılı Sözleşme
Brezilya	98 sayılı Sözleşme
Cibuti	87 sayılı Sözleşme
Ekvator	87 sayılı Sözleşme
Endonezya	98 sayılı Sözleşme
Etiyopya	87 sayılı Sözleşme
Fas	98 sayılı Sözleşme
Fildişi Sahili	135 sayılı Sözleşme
Fransa	73 sayılı Sözleşme
Hindistan	29 sayılı Sözleşme
Hırvatistan	102 sayılı Sözleşme
Kamerun	87 sayılı Sözleşme
Kolombiya	87 sayılı Sözleşme
Malezya	97 sayılı Sözleşme
Miyanmar	87 sayılı Sözleşme
Pakistan	87 sayılı Sözleşme
Peru	122 sayılı Sözleşme
Rusya Fed.	95 sayılı Sözleşme
Sudan	29 sayılı Sözleşme
Swaziland	87 sayılı Sözleşme
Türkiye	98 sayılı Sözleşme
Uruguay	131 sayılı Sözleşme
Yeni Zelanda	26 sayılı Sözleşme

Standartların Uygulanması Komitesi'nde 98 sayılı Sözleşme konusunda Türkiye ele alındığında TÜRK-İŞ temsilcisi tarafından aşağıdaki konuşma yapıldı. Komite, Hükümetin yürürlükteki mevzuatı ve uygulamayı 98 sayılı Sözleşme ile uyumlu hale getirmesi için gerekli girişimlerde bulunması doğrultusunda bir karar kabul etti.

Sayın Başkan,
Komite'nin Seçkin Üyeleri,

Uzmanlar Komitesi'nin gözlemlerine ilişkin görüşlerimi sunmaya başlamadan önce, Konferans Komitemizin işleyişine ilişkin çok kısa bir görüş bildirmek istiyorum. Zaman kısıtlarına ve diğer bazı nedenlere bağlı olarak, çok ve gerçekten çok daha ciddi temel Sözleşme ihlallerinin burada görüşülmüyor olması gerçeğini üzüntüyle karşılıyorum. İncelenecek ülkeler listesinin daha uzun olmasını tercih ederdik.

Bu vesileyle, bu Komitede eleştirilen bazı konulara ilişkin olarak mevzuatımızda geçen yıl önemli değişiklikler ve gelişmeler olmasını sağlayan demokratik mücadelemize destek vermiş olan Uluslararası Çalışma Bürosu Standartlar Bölümüne, Uzmanlar Komitesi'ne ve İşçi Grubuna teşekkür etmek istiyorum. Sendikalar Yasasında geçen yıl yapılan değişiklik, siyasal faaliyet ve diğer bazı alanlarda ülkemizdeki mevzuatın 87 sayılı Sözleşme uyumlu hale getirilmesinde önemli bir iyileştirmeye yol açmıştır. İnanıyorum ki, Kuruluşumun yaptığı başvuru ile başlayan 1810 sayılı Dava konusunda Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin Raporu ve geçen Haziran bu Konferans Komitesi'ndeki değerlendirmeler, bu sürece önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. Tabii ki, yürürlükteki mevzuatta, 87 sayılı Sözleşmeyi hala ihlal eden birçok alan vardır; özellikle grev hakkına ilişkin durum böyledir. Ancak geçen yıl sağlanan olumlu adımları da kabul etmek gerektiğine inanıyoruz.

98 sayılı Sözleşmenin ihlaline ilişkin eleştirilerimiz ciddi olmakla birlikte, Türkiye'nin bölgesindeki en demokratik ve tek laik ülke olduğu gerçeğinin ve ülkedeki mevzuatı Sözleşmeyle uyumlu hale getirmek için gerekli demokratik mücadele araçlarına sahip olduğumuz ve bunu umut edebildiğimiz gerçeğinin farkındayız.

Uzmanlar Komitesi'nin birinci gözlemine ilişkin olarak, sorunlar hala devam etmektedir. Yürürlükteki mevzuatın sağladığı koruma, sendika karşıtı ayrımcılık davranışlarına karşı yeterli güvenceyi sağlamaktan uzaktır.

İşe alma sırasında ayrımcılık durumunda, yasal ceza 70 Amerikan Dolarından az olmayacaktır ve bunu kanıtlama yükümlülüğü, zarar gören işçiye aittir.

158 sayılı Sözleşmenin onaylanmış ve 4 Ocak 1995 tarihinde Uluslararası Çalışma Bürosu'na tescil edilmiş olması gerçeğine rağmen, Türkiye'de iş güvencesi yoktur. Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, TÜRK-İŞ tarafından yapılan başvuru üzerine 1996 yılı başlarında hazırladığı raporunun sonuç bölümünde şunları belirtmiştir: "Komite, Hükümetin, 98 sayılı Sözleşmeyi onaylayarak üstlendiği uluslararası yükümlülüğe uygun biçimde sendika karşıtı ayrımcılık davranışlarına karşı işçileri etkili bir biçimde koruyacak gerekli önlemleri almasını ısrarla istemektedir." Aynı Komite, tavsiyelerinde ise, iş güvencesine atıfta bulunmaktadır: "Komite, İş Yasası'nın değiştirilerek işçilerin işyerine geri dönebilecekleri ve (işten çıkarma da dahil olmak üzere) işçilerin her türlü sendika karşıtı ayrımcılık davranışlarına karşı korunmasının sağlanacağı konusunda Hükümet tarafından verilen bilgiyi büyük bir ilgi ile kayda geçirmektedir." Hükümetin atıfta bulunulan değerlendirmeleri 15 Eylül 1995 tarihine ilişkindir.

Üzülerek belirtiyorum ki, yaklaşık olarak üç yıl geçmiş olmasına rağmen, Sözleşmenin gerekli kıldığı güvenceyi sağlayacak böyle bir mevzuat kabul edilmemiştir.

Diğer taraftan, sendikal faaliyet nedeniyle işten çıkarılmaların yasaklanması konusunda Sendikalar Yasası hükmüyle bağlantılı olarak, Sayın Hükümet Temsilcisinin bu nitelikteki durumlara ilişkin sürmekte olan dava sayısını bu Konferans Komitesi'ne belirtmesini rica ediyorum. Günlük deneyimlerimizden biliyoruz ki, Yasanın bu maddeleri, sendika karşıtı ayrımcılık davranışlarını önlemede tamamiyle yetersizdir.

Parlamentoda, işyerlerinde işyeri sendika temsilcileri dışındaki sendika görevlileri için iş güvencesi sağlayacak ve görüşülmeyi bekleyen tasarılar yoktur.

Toplu pazarlık hakkına ilişkin mevcut kısıtlamalar konusunda herhangi bir iyileştirme olmamıştır ve Parlamentoda bu konuda öngörülen veya tartışılan bir iyileştirme tasarısı yoktur. Hükümet, gönüllü toplu pazarlığı teşvik etme ve güçlendirme konusundaki yükümlülüklerini yerine getirmemiş ve sözlerini tutmamıştır.

Uzmanların üçüncü gözlemine ilişkin olarak da üzüntülerimi tekrarlamak zorundayım. Devlet Memurları Yasası'nda 1997 yılında bir iyileştirme yapılmıştır. Yapılan değişiklik şu şekildedir: "Devlet memurları, Anayasada ve özel kanununda belirtilen hükümler uyarınca sendikalar ve üst kuruluşlar kurabilir ve bunlara üye olabilirler." Ancak halen Parlamento'da görüşülmekte olan tasarı, silah kuvvetlerde istihdam edilen sivil devlet memurlarının ve gardiyanların toplu pazarlık hakkını, onların örgütlenmelerini yasaklayarak, kısıtlamaktadır.

Sözkonusu tasarı, yalnızca, bağlayıcı etkisi olmayan toplu görüşmeler öngörmektedir. Taraflar arasında varılacak herhangi bir anlaşmanın geçerlilik kazanabilmesi için Bakanlar Kurulu'nun onayına sunulacak olması nedeniyle, kamu çalışanları, toplu pazarlık hakkından tümüyle mahrum bırakılmıştır.

Uzmanlar Komitesi'nin dördüncü gözlemiyle ilgili olarak da, herhangi bir ilerleme kaydedememenin üzüntüsünü belirtiyorum.

ILO belgelerinde tanımlandığı biçimiyle temel hizmetlerle bağdaştırılması mümkün olmayan alanlarda grev hakkı üzerine getirilen geniş kapsamlı yasaklamalar nedeniyle zorunlu tahkim vardır ve bu da toplu pazarlık hakkı ciddi biçimde kısıtlamaktadır.

Bu ihlalin uç örneklerinden biri de, sayıları artmakta olan serbest ticaret bölgelerine ilişkindir. Halen faaliyette bulunan 9 serbest ticaret bölgesinden 7'si, toplu pazarlık sürecinde ortaya çıkan menfaat uyuşmazlıkları durumunda zorunlu tahkim kapsamı içindedir. 1998 yılı itibarıyla, bu serbest ticaret bölgelerindeki işletme sayısı 1685'tir.

Sayırsız girişimlerimize, önerilerimize ve eleştirilerimize ve ILO gözetim organlarının tavsiyelerine rağmen, Hükümetin, ülkemizdeki mevzuatı 98 sayılı Sözleşme ile uyumlu hale getirmek için gerekli önlemleri almaktan kaçınmış olduğunu belirtmekten üzüntü duyuyorum.

Sonuç olarak, Sözleşme ile Türkiye'de yürürlükte bulunan mevzuat arasındaki mevcut farklılıkların giderilmesi için gerekli önlemleri almasını Hükümetten istiyorum.

Teşekkür ederim.

Temel İlkeler ve İşyerindeki Haklar Konulu ILO Deklarasyonu

ILO, evrensel ve kalıcı barış için sosyal adaletin gerekli olduğu inancıyla kurulduğuna göre;

Ekonomik büyümenin, eşitliği, toplumsal ilerlemeyi ve yoksulluğa son verilmesini sağlamak için gerekli, ancak yeterli olmaması durumu, ILO'nun güçlü sosyal politikaları, adaleti ve demokratik kurumları geliştirmesine olan gereksinimi doğruladığına göre;

ILO'nun, ekonomik ve sosyal gelişme için küresel strateji koşullarında geniş tabanlı sürdürülebilir bir kalkınmayı yaratabilmek için, ekonomik ve sosyal politikaların karşılıklı olarak birbirini güçlendirmesini sağlamak amacıyla, kendisinin bütün uzmanlık alanlarında ve özellikle de istihdam, mesleki eğitim ve çalışma koşulları alanlarında, standart koyma, teknik işbirliği ve araştırma kaynaklarını, her zamankinden daha fazla kullanması gerektiğine göre;

ILO'nun, özel sosyal ihtiyaçları olan kişilerin, özellikle de işsizlerin ve göçmen işçilerin sorunlarına özel önem vermesi ve bu kişilerin sorunlarını çözmeye yönelik uluslararası, bölgesel ve ulusal çabaları harekete geçirmesi ve teşvik etmesi, ve iş olanaklarının yaratılmasını amaçlayan etkili politikalar geliştirmesi gerektiğine göre;

Toplumsal ilerleme ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki korunmaya çalışılırken, ilgili kişilerin, yaratılmasına katkıda bulundukları zenginlikten hak ettikleri payı, fırsat eşitliği temelinde özgürce isteyebilmelerini ve insan olarak taşıdıkları potansiyele tam olarak ulaşabilmelerini olanaklı kılabilmek için, temel ilkelerin ve işyerindeki hakların güvence altına alınması özel bir önem taşıdığına göre;

ILO, uluslararası çalışma standartlarını koymak ve bunlarla ilgilenmekle görevli uzmanlık kuruluşu ve gücünü anayasasından alan bir uluslararası örgüt olduğuna ve anayasal ilkelerinin bir ifadesi olarak işyerinde temel hakları geliştirme çalışmalarında evrensel destek ve kabul gördüğüne göre;

Karşılıklı ekonomik bağımlılığın giderek arttığı bir ortamda, Örgüt'ün Anayasasında yer alan temel ilke ve hakların değişmez niteliğinin yeniden teyit edilmesinin ve bunların evrensel olarak uygulanmasını sağlamanın aciliyeti olduğuna göre;

Uluslararası Çalışma Konferansı,

- (a) ILO'ya serbestçe katılan her Üyenin, ILO Anayasası'nda ve Filadelfiya Beyannamesi'nde belirtilen ilkeleri ve hakları kabul etmiş sayıldığını ve Örgüt'ün bütün amaçlarına ulaşılması için kaynakları imkan verdiği ölçüde ve spesifik koşullarına uygun olarak çalışma yükümlülüğünü üstlendiğini;
- (b) Bu ilkelerin ve hakların Örgüt içinde ve dışında temel kabul edilen Sözleşmelerde yer alan belirli hak ve yükümlülükler biçiminde ifade edildiğini ve geliştirildiğini hatırlar.
2. Söz konusu Sözleşmeleri onaylamamış olsalar dahi, bütün Üyelerin, Örgüt üyesi olmakla, bu Sözleşmelerle düzenlenen ve aşağıda sayılan temel haklara ilişkin ilkelere, iyi niyetle ve Anayasa'nın gereği olarak saygı göstermek, bu ilkeleri geliştirmek ve gerçekleştirmekle yükümlü olduklarını açıklar:
 - (a) Örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkının etkili biçimde tanınması;
 - (b) Zorla ya da zorunlu çalıştırmanın bütün biçimlerinin ortadan kaldırılması;

- (c) Çocuk işçiliğine etkili bir biçimde son verilmesi;
- (d) İstihdamda ve meslekte ayrımcılığın ortadan kaldırılması.
3. Bu amaçlara ulaşmak için, dış kaynakların ve desteğin harekete geçirilmesi ve ILO Anayasası'nın 12. maddesi uyarınca ILO'nun ilişki içinde olduğu diğer uluslararası örgütlerin teşvik edilmesi de dahil olmak üzere, aşağıdaki yollarla bu çabalara destek amacıyla, Anayasal, işlemsel ve bütçe kaynaklarını eksiksiz seferber ederek, saptanan ve ifade edilen gereksinimlerine cevap verebilmek için, Örgüt'ün, Üyelerine yardımcı olma yükümlülüğünü kabul eder:
- (a) Temel Sözleşmelerin onaylanmasını ve uygulanmasını geliştirmek için teknik işbirliği ve danışmanlık hizmetleri sunulması;
- (b) Bu Sözleşmelerin bazılarını ya da hiçbirini onaylamaya hazır olmayan Üyelere, bu Sözleşmelerde yer alan temel haklara ilişkin ilkelere saygı gösterme, bu ilkeleri geliştirme ve gerçekleştirme çabalarında yardımcı olunması; ve
- (c) Üyelerin ekonomik ve sosyal kalkınma için ortam yaratma çabalarına yardımcı olunması.
4. Bu Deklarasyonu tam anlamıyla hayata geçirebilmek için, anlamlı ve etkili bir geliştirici izleme mekanizmasının, bu metnin ekinde yer alan ve bu Deklarasyonun ayrılmaz parçası sayılacak belgede belirtilen önlemlere uygun olarak uygulamaya konmasını kararlaştırır.
5. Çalışma standartlarının ticarete korumacı amaçlarla kullanılmaması gerektiğini ve bu Deklarasyonda ve ekinde yer alan hiçbir hükmün böyle bir amaç için kullanılmayacağını ya da kullanılmasının istenemeyeceğini; ayrıca, herhangi bir ülkenin diğer ülkeler karşısındaki avantajının bu Deklarasyon ve eki çerçevesinde sorgulanamayacağını vurgular.

Ek

Deklarasyonun İzlenmesi

I. Genel amaç

1. Aşağıda açıklanan izlemenin amacı, ILO Anayasası'nda ve Filadelfiya Beyannamesi'nde yer alan ve bu Deklarasyon ile tekrar teyit edilen temel ilke ve hakları geliştirmek için Örgüt Üyelerinin gösterdikleri çabaları teşvik etmektir.

2. Tam anlamıyla geliştirici bir nitelik taşıyan bu amaca uygun olarak, bu izleme, Örgüt'ün teknik işbirliği faaliyetlerinin, Üyelerin bu temel ilkeleri ve hakları uygulamalarını kolaylaştıracağı anlaşılan alanların belirlenmesine imkan sağlayacaktır. Bu uygulama, yerleşmiş denetim mekanizmalarının yerini almayacağı gibi, o mekanizmaların işleyişini de engellemeyecektir; dolayısıyla, o mekanizmaların kapsamında olan spesifik durumlar bu izlemenin çerçevesi içinde incelenmeyecek ya da yeniden incelemeye tabi tutulmayacaktır.

3. Bu izlemenin aşağıda açıklanan iki yönü, mevcut prosedürleri temel almaktadır: Onaylanmamış olan temel Sözleşmelerle ilgili yıllık izleme, Anayasa'nın 19. madde 5(e) paragrafının uygulanmasındaki mevcut usullerin yalnızca uyarlanması gerektirecektir; küresel rapor ise, Anayasa'ya uygun olarak yürütülen prosedürlerden en iyi sonuçların alınmasına hizmet edecektir.

II. Onaylanmamış temel Sözleşmelerin yıllık olarak izlenmesi

A. Amaç ve kapsam

1. Amaç, temel Sözleşmelerin tümünü henüz onaylamamış olan Üyelerin, Deklarasyon uyarınca gösterdikleri çabaları, 1995 yılında Yönetim Kurulu'nun yürürlüğe koyduğu dört yılda bir yapılan incelemenin yerini alan basitleştirilmiş prosedürler aracılığıyla inceleme fırsatı sağlanmasıdır.

2. İzleme, her yıl, Deklarasyon'da belirtilen dört alandaki temel ilkeleri ve hakları kapsayacaktır.

B. Usuller

1. İzleme, Anayasa'nın 19. madde 5(e) paragrafı uyarınca Üyelerden istenecek raporlara dayanacaktır. Rapor formları, temel Sözleşmelerden birini ya da birden fazlasını onaylamamış hükümetlerden, yasalarında ya da uygulamalarında yapılmış olabilecek değişiklikler konusunda bilgi alınmasını sağlayacak biçimde ve Anayasa'nın 23. madde hükmü ve yerleşmiş uygulama dikkate alınarak düzenlenecektir.

2. Büro tarafından derlenecek bu raporlar, Yönetim Kurulu'nca incelenecektir.

3. Bu şekilde derlenen raporlara, daha derinlemesine bir görüşmeyi gerekli kılan yönleri dikkat çeken bir giriş bölümü hazırlanması amacıyla, Büro, Yönetim Kurulu'nca bu amaçla görevlendirilmiş bir uzmanlar grubundan istekte bulunabilecektir.

4. Yönetim Kurulu'nda temsil edilmeyen Üyelerin, raporlarında yer alan bilgilere ek olarak, Yönetim Kurulu'ndaki görüşmeler sırasında gerekli ya da yararlı olabilecek tamamlayıcı açıklamaları en uygun yoldan sağlamalarına imkan vermek üzere, Yönetim Kurulu'nun mevcut prosedürlerinde değişikliğe gidilmesi hususu incelenmelidir.

III. Küresel rapor

A. Amaç ve kapsam

1. Bu raporun amacı, önceki dört yıllık dönemde her bir kategorideki temel ilke ve hakların durumunu dinamik küresel bir tablo biçiminde ortaya koymak ve Örgüt'ün sağladığı yardımların etkenliğinin değerlendirilebilmesine ve gelecek dönem için, gerekli iç ve dış kaynakların harekete geçirilmesini sağlayacak şekilde tasarlanan teknik işbirliği eylem planları biçimindeki önceliklerin belirlenebilmesine hizmet edecek bir temel sunmaktır.

2. Rapor, her yıl, sırayla, temel ilkelerin ve hakların gruplandırıldığı dört kategoriden birini kapsayacaktır.

B. Usuller

1. Rapor, resmi bilgiler ya da yerleşmiş prosedürlere uygun olarak toplanan ve değerlendirilen bilgiler esas alınarak, Genel Direktör'ün sorumluluğu altında hazırlanacaktır. Temel Sözleşmeleri onaylamamış olan Devletler söz konusu olduğunda, rapor, özellikle, yukarıda belirtilen yıllık izlemenin bulgularına dayanacaktır. İlgili Sözleşmeleri onaylamış Üyeler için, rapor, özellikle, Anayasa'nın 22. maddesine uygun biçimde ele alınan raporlara dayanacaktır.

2. Bu rapor, üçlü görüşme için Genel Direktör raporu olarak Konferans'a sunulacaktır. Konferans, bu raporu, İç Tüzüğün 12. maddesi kapsamındaki raporlardan ayrı olarak ele alabilir ve tümüyle bu raporun görüşülmesine ayrılan bir oturumda görüşebilir, ya da bir başka uygun yol izleyebilir. Daha sonra, Yönetim Kurulu, erken bir tarihte, izleyen dört yıllık dönem içerisinde uygulanacak önceliklere ve teknik işbirliği eylem planlarına ilişkin olarak bu görüşmelerden çıkan sonuçları belirleyecektir.

IV. Şu anlaşılmıştır ki:

1. Yukarıdaki hükümleri uygulamakla görevli Yönetim Kurulu'nun ve Konferans'ın İç Tüzüklerinde değişiklik yapılması için öneriler getirilecektir.

2. Konferans, zamanı gelince, kazanacağı deneyimler ışığında, bu izlemenin işleyişinin Bölüm I'de ifade edilen genel amaca yeterince uygun olup olmadığını değerlendirecektir.

Yukarıdaki metin, Cenevre'de toplanan Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı'nın 18 Haziran 1998 günü sona eren 86. Oturumu'nda usulüne uygun olarak kabul edilen Temel İlkeler ve İşyerindeki Haklar Konulu ILO Deklarasyonu ve İzlenmesi'dir.

SADAKATLE, 1998 yılının Haziran ayının bu ondokuzuncu günü, imzalarımızı koyduk.

Konferans Başkanı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Direktörü.

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE
İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN

YÖNETİM KURULU ÇALIŞMA RAPORU

30 EYLÜL 1998
ANKARA